

POVELJA O KLIMI I OKOLIŠU ZA HUMANITARNE ORGANIZACIJE

UVOD

Klimatske i ekološke krize s kojima se sve češće suočavamo ugrožavaju opstanak čovječanstva. Njihov utjecaj vidljiv je u svim aspektima naših života, od našeg fizičkog i mentalnog zdravlja do sigurne opskrbe hranom i vodom, te ekonomske sigurnosti. Iako krize utječu na sve, najteže su pogođeni oni koji su najmanje pridonijeli problemu - a situacija se samo pogoršava.

Naša sposobnost zaštite života i prava sadašnjih i budućih generacija ovisi o tome hoćemo li donijeti prave odluke sada, kako bismo smanjili emisiju stakleničkih plinova, zaustavili gubitak biološke raznolikosti i degradaciju okoliša, prilagodili se rastućim rizicima i odgovorili na gubitke i štetu izazvanu krizama. Hitno je potrebna radikalna transformacija kako bi se spriječilo daljnje umiranje i patnja.

Kao lokalne, nacionalne i međunarodne humanitarne organizacije, duboko smo zabrinuti zbog razmjera kriza i naših mogućnosti odgovora na sve veće potrebe. Odlučni smo djelovati. Naša je odgovornost zajednički raditi na smanjenju negativnih posljedica kriza aktivnijim djelovanjem i poticanjem drugih da učine isto.

SVRHA

Svrha ove Povelje je potaknuti i usmjeriti zajedničko djelovanje u odgovoru na klimatske i ekološke krize, posebno vodeći brigu o onima koji će najviše osjetiti njihov utjecaj. Obveze iz ove Povelje trebale bi se provesti kroz ciljeve i akcijske planove specifične za svaku organizaciju, u skladu s potrebom za hitnim djelovanjem i pojedinačnim kapacitetima i mandatima organizacije.

Ova Povelja nastala je na temelju najnovijih znanstvenih dokaza i ciljeva iz Pariškog sporazuma i Sendai okvira za smanjenje rizika od katastrofa te Ciljeva održivog razvoja Ujedinjenih naroda, kao i drugim relevantnim međunarodnim pravnim okvirima i standardima, uključujući međunarodno pravo o ljudskim pravima, međunarodno humanitarno pravo i međunarodno pravo zaštite okoliša. Povelja dopunjuje ključne humanitarne standarde, kao što su Kodeks ponašanja u odgovoru na krizne situacije za Međunarodni Crveni križ i Crveni polumjesec odnosno nevladine organizacije, Temeljni humanitarni standard kvalitete i odgovornosti, Profesionalni standardi za organizacije koje provode aktivnosti pružanja zaštite i Priručnik „Sfera“ koji definira standarde za pružanje humanitarne pomoći.

Zajedno, kao lokalne, nacionalne i međunarodne humanitarne organizacije, obvezujemo se:

1. POJAČATI NAŠE DJELOVANJE I ODGOVORITI NA RASTUĆE HUMANITARNE POTREBE, TE POMOĆI LJUDIMA U PRILAGODBI NA POSLJEDICE KLIMATSKIH I EKOLOŠKIH KRIZA

Smanjit ćemo rizike i ranjivost na izvanredne i stresne situacije i dugoročne promjene s posebnim naglaskom na prilagodbu klimatskim promjenama, smanjenje rizika od katastrofa i preventivno djelovanje. U našem cjelokupnom djelovanju, uključujući pripremu, odgovor, kao i oporavak od kriza, radit ćemo na klimatskim i ekološkim rizicima u ruralnim i urbanim sredinama. Naši programi i djelovanje temeljit će se na pouzdanim analizama rizika, potkrijepljenim najboljim dostupnim kratkoročnim, srednjoročnim i dugoročnim znanstvenim podacima o klimi i ekologiji te znanju i spoznajama lokalnih zajednica.

Podržat ćemo one koji su u najvećoj opasnosti uzimajući u obzir: spol, dob, invaliditet, strukturnu nejednakost, pravni status, siromaštvo, marginalizaciju, raseljavanje, migracije, javnozdravstvene krize i oružane sukobe, jer navedene karakteristike i okolnosti utječu na kapacitete ljudi i ranjivost.

2. MAKSIMALNO POVEĆATI EKOLOŠKU ODRŽIVOST NAŠEGA RADA I ŠTO PRIJE SMANJITI NAŠU EMISIJU STAKLENIČKIH PLINOVA

U skladu s načelom „ne nanosi štetu“, izbjeći ćemo, smanjiti i upravljati štetom koju nanosimo okolišu i klimi, zadržavajući pritom našu sposobnost pružanja pravovremene i dosljedne humanitarne pomoći. Provođit ćemo pouzdane politike zaštite okoliša i sustavno procjenjivati neposredan i dugoročan utjecaj našeg cjelokupnog djelovanja na okoliš, uključujući naše programe, nabavu, logistiku i poslovne prostore. Mjerit ćemo i značajno smanjiti emisije stakleničkih plinova, u skladu s globalnim ciljevima. Podržavanjem kvalitetnih projekata usmjerenih na smanjenje emisije (uključujući očuvanje i obnovu šuma i zemljišta) i pojačavanjem napora u tim nastojanjima, kompenzirat ćemo neizbježne emisije. Odgovorno ćemo upravljati i koristiti prirodne resurse (primjerice vodu) te smanjiti i pravilno upravljati otpadom koji nastaje u našim poslovnim prostorima, kao i provedbom naših programa.

3. UKLJUČITI VODSTVO LOKALNIH DIONIKA I ZAJEDNICA

U našem djelovanju oslanjat ćemo se na vodstvo i iskustvo lokalnih dionika i zajednica. Podržat ćemo ih u pripremi za klimatske i ekološke rizike koji se stalno mijenjaju, i učit ćemo iz lokalnih, tradicionalnih i autohtonih spoznaja o mjerama ublažavanja i prilagodbe, kao i iz primjene prirodnih rješenja. Uložiti ćemo u dugotrajna rješenja kojima upravlja lokalna zajednica. Zajedničkim djelovanjem osigurat ćemo preuzimanje vodstva lokalnih dionika i uključivanje naših korisnika u planiranje, upravljanje, provedbu i evaluaciju naših programa.

4. POVEĆATI NAŠE KAPACITETE ZA RAZUMIJEVANJE KLIMATSKIH I EKOLOŠKIH RIZIKA I RAZVITI RJEŠENJA TEMELJENA NA DOKAZIMA

Kako bismo ojačali naše zajedničke kapacitete za smanjenje rizika, predviđanje kriza, rano djelovanje i osiguravanje održivosti naših aktivnosti, unaprijedit ćemo naše razumijevanje novih kratkoročnih i dugoročnih klimatskih i ekoloških rizika i mogućih rješenja. Kao odgovor na manjak podataka, prikazat ćemo i podijeliti relevantne i dostupne podatke i analize kad god bude moguće. Više ćemo se oslanjati na znanost, dokaze, tehnologiju i komunikacije za rješavanje navedenih rizika u svim našim aktivnostima.

5. SURADIVATI UNUTAR I IZVAN HUMANITARNOG SEKTORA S CILJEM JAČANJA DJELOVANJA U PODRUČJU KLIMATSKIH PROMJENA I OKOLIŠA

Poboljšat ćemo suradnju unutar humanitarnog sustava, posebno između lokalnih, nacionalnih i međunarodnih dionika. Radit ćemo s lokalnim i nacionalnim vlastima, dionicima koji se bave okolišem, razvojem i ljudskim pravima, međunarodnim financijskim institucijama, privatnim sektorom, istraživačima, dobavljačima i donatorima kako bismo osigurali kontinuitet upravljanja rizicima i razvili održiva rješenja. Podijelit ćemo s drugima naša znanja i spoznaje kako bismo pomogli u oblikovanju klimatski otpornog i uključivog razvoja koji je usmjeren na ljude.

6. KORISTITI NAŠ UTJECAJ KAKO BISMO POKRENULI HITNU I AKTIVNIJU BORBU PROTIV KLIMATSKIH PROMJENA TE ZAŠTITU OKOLIŠA

Pozivamo na aktivno djelovanje na svim razinama, u koje će se uključiti vlade, organizacije, privatni sektor i pojedinci kako bi se smanjili rizici i odgovorilo na uzroke i posljedice klimatskih i ekoloških kriza. Obvezujemo se pridonositi informiranjem i utjecati na donošenje odluka (zakoni, politike, ulaganja) primjenom iskustava i spoznaja o trenutnim i budućim humanitarnim posljedicama klimatskih i ekoloških kriza. Uložiti ćemo više napora u promicanje bolje provedbe relevantnih međunarodnih i nacionalnih zakona, standarda, politika i planova za snažniju borbu protiv klimatskih promjena i zaštitu okoliša.

7. RAZVITI CILJEVE I MJERITI NAPREDAK PROVEDBE PREUZETIH OBEVEZA

Dosljedno ćemo mjeriti i transparentno izvještavati o utjecaju naših aktivnosti na klimu i okoliš, i tražit ćemo povratne informacije od ljudi kojima pomažemo. Nakon usvajanja ove Povelje, unutar godine dana, definirat ćemo ciljeve, rokove i plan djelovanja (ako već nisu definirani), koristeći relevantne standarde i smjernice. Ciljeve ćemo redovito revidirati, u skladu s razvojem sposobnosti, znanja i kapaciteta. Promjene u našem načinu rada podrazumijevat će promjene u načinu razmišljanja i pristupu, kao i značajne troškove nužne za provedbu i održavanje reformi. Uložiti ćemo potrebne resurse kako bismo ispunili obveze i podržali jedni druge u procesu provedbe. Podrška naših donatora bit će prijeko potrebna.

ANEKS: TERMINOLOGIJA

Prilagodba (klimatskim promjenama): Ono što činimo kako bismo se prilagodili klimi koja se mijenja - trenutnoj ili očekivanoj i njezinim posljedicama. U socijalnim zajednicama, prilagodbom se nastoji ublažiti ili izbjeći šteta odnosno iskoristiti mogućnosti. U nekim prirodnim sustavima, ljudska intervencija može pomoći u prilagodbi očekivanim klimatskim promjenama i njihovim posljedicama (IPCC¹, 2018).

Preventivno djelovanje: Radnje poduzete s ciljem sprječavanja ili ublažavanja potencijalnih posljedica katastrofa prije nego se dogode ili prije nego što se osjete ozbiljne posljedice. Djelovanje se provodi u očekivanju opasnih događaja, a na temelju predviđanja kako će se događaj odvijati. Preventivne radnje ne bi trebale biti zamjena za dugoročna ulaganja u smanjenje rizika te bi njihov cilj trebao biti jačanje kapaciteta ljudi za upravljanje rizicima (Anticipation Hub², 2020.).

Gubitak biološke raznolikosti: Smanjenje bilo kojeg aspekta biološke raznolikosti (na pr. gubitak raznolikosti na razini genetike, vrsta i ekosustava) na određenom području uzrokovan umiranjem (uključujući izumiranje), uništavanjem ili ručnim uklanjanjem; može se odnositi na različite razmjere, od globalnog izumiranja do izumiranja pojedinih vrsta, te rezultirati smanjenjem ukupne raznolikosti u istom opsegu (IPBES³-ov temeljni rječnik, 2021.).

Borba protiv klimatskih promjena: Hitno djelovanje na globalnoj razini s ciljem suzbijanja klimatskih promjena i njihovih posljedica, kao i koraci usmjereni na jačanje otpornosti i kapaciteta za prilagodbu na klimatske nepogode i prirodne katastrofe. Borba protiv klimatskih promjena tema je Cilja 13 Ciljeva održivog razvoja Ujedinjenih naroda (ECOSOC⁴, 2019).

Klimatske i ekološke krize uključuju ekstremne klimatske i vremenske događaje, gubitak biološke raznolikosti, zagađenje zraka, degradaciju tla, neodrživu proizvodnju i potrošnju, emisiju stakleničkih plinova, problem plastičnog otpada u moru, prekomjerno iskorištavanje prirodnih resursa, infekcije otporne na antibiotike i štetno korištenje opasnih tvari i pesticida (UNEP⁵: GEO-6⁶, 2019).

Ekološka održivost: Okolnosti u kojima se briga za okoliš može provoditi bez da se smanje kapaciteti koji omogućavaju svim ljudima dobar život, trenutno i u budućnosti. (GEMET⁷, 2020).

Dok je ekološka održivost širi pojam od borbe protiv klimatskih promjena, ograničavanje klimatskih i ekoloških posljedica može pridonijeti ublažavanju klimatskih promjena, na primjer smanjenjem emisija i primjenom "zelene" prakse, ali i jačanju otpornosti ljudi na klimatske promjene (IUCN⁸, bez datuma; IUCN, 2015.; GEMET, 2020.)

Ublažavanje (klimatskih promjena): Postupci kojima se ograničava ili sprječava emisija stakleničkih plinova i pojačavaju aktivnosti kojima se uklanjaju plinovi iz atmosfere (IPCC, 2018.)

Prirodna rješenja: Postupci usmjereni zaštiti, održivom upravljanju, i obnovi prirodnih i izmijenjenih ekosustava kojima se učinkovito odgovara na društvene izazove, a istovremeno osigurava dobrobit čovjeka i korist biološke raznolikosti (IUCN, 2016.)

¹ Međuvladin panel o klimatskim promjenama

² Centar za predviđanje - platforma Njemačkog Crvenog križa u suradnji s Međunarodnom federacijom društava Crvenog križa i Crvenog polumjeseca i Klimatskim centrom Crvenog križa i Crvenog polumjeseca

³ Međuvladina platforma za znanost i politiku o biološkoj raznolikosti i uslugama ekosustava

⁴ Ekonomsko i socijalno vijeće Ujedinjenih naroda

⁵ Program Ujedinjenih naroda za okoliš

⁶ 6. izdanje Globalnog izvješća o okolišu Programa Ujedinjenih naroda za okoliš

⁷ Opći višjezični rječnik pojmova u svezi okoliša

⁸ Međunarodni savez za očuvanje prirode i prirodnih bogatstava